

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Voorstel afdoening moties 'Walstroom gewoon betaalbaar' (21bb6955) en 'Maak werk van duurzame zee- en binnenvaart' (21bb6956).

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In de vergadering van de gemeenteraad van donderdag 27 mei 2021, bij de bespreking van de vaststelling van de RES en de voortgang van het klimaatakkoord is de motie 'Walstroom gewoon betaalbaar' (21bb6955) van D.A. van Groningen (VVD), D.P.A. Tak (PvdA) en G.F.E. Koster (Leefbaar Rotterdam) aangenomen. In deze motie wordt het college verzocht om in samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam en de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders te onderzoeken welke tariefprijs de aantrekkelijkheid van walstroom stimuleert; op basis van dat tarief de walstroommarkt verder te ontwikkelen en hierbij aan te geven welke (financiële) instrumenten er vervolgens nodig zijn; te inventariseren wat er vanuit alle overheidslagen nodig is om het gebruik van walstroom te stimuleren en de resultaten hiervan met de Raad te delen.

In dezelfde vergadering is ook de motie 'Maak werk van duurzame zee- en binnenvaart' (21bb6956) van D.A. van Groningen (VVD), D.P.A. Tak (PvdA) en G.F.E. Koster (Leefbaar Rotterdam) aangenomen. In deze motie wordt het college verzocht vaart te maken met het creëren van werkgelegenheid door revisering van schepen en duurzame scheepsbouw in de regio te promoten; te helpen bij het aantrekken van Europese en regionale duurzame scheepvaart subsidies; een actieve rol te spelen in samenwerking met de sector bij het aantrekken van pilots waarbij revisering van schepen, innovatieve scheepsbouw of alternatieve brandstoffen wordt gestimuleerd.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Coalitieakkoord 2018 – 2022: Nieuwe Energie voor Rotterdam.
- Raadsakkoord Energietransitie (19bb879)
- Rotterdams Klimaatakkoord (19bb21952)
- Walstroomstrategie (20bb8036)

Toelichting:

Walstroom zorgt voor een afname van de CO₂-uitstoot van stilliggende schepen en verbetering van de luchtkwaliteit in het algemeen. Ook daalt de stikstofdepositie en geluidshinder door het gebruik van walstroom, waardoor ruimte ontstaat voor de bouw van woningen en het leefklimaat verbetert. Om deze redenen heeft de gemeente, samen met het Havenbedrijf Rotterdam, de walstroomstrategie opgesteld.

Walstroom gewoon betaalbaar

Met de vaststelling van de walstroomstrategie is tussen Havenbedrijf Rotterdam en gemeente Rotterdam een goede samenwerking ontstaan ten behoeve van de uitrol van walstroom voor zeeschepen. Zo is in de afgelopen periode een diversiteit aan onderzoeken en haalbaarheidsstudies uitgevoerd voor verschillende walstroomprojecten. Binnen dit ontwikkelprogramma is ook veel kennis opgehaald ten aanzien van de verschillende kosten, opbrengsten, onzekerheden en risico's voor de uitrol van walstroom. Daarbij wordt steeds gewerkt vanuit zowel de invalshoek van de rederij als de invalshoek van een walstroomexploitant (Havenbedrijf, terminal of walstroom-als-een-dienst exploitant). De beide invalshoeken zijn belangrijk, omdat beide partijen gelijktijdige investeringen zullen moeten doen voor een voldoende aantrekkelijk project.

De tariefprijs voor walstroom is bepalend voor de verdeling van baten/kosten tussen rederij en de walstroomexploitant en moet dusdanig in balans zijn dat beide partijen een rendement op de investeringen maken. Voor de business case van de rederijen wordt gekeken naar het kostenverschil tussen het eigen elektriciteitsopwek uit fossiele brandstof en het gebruik maken van walstroom. Voor een goede business case dient de walstroom minder te kosten dan de kosten van de gebruikte brandstof, belastingen op de gebruikte brandstof en CO₂-uitstoot, en de kosten voor ombouw van het schip.

De business case voor een walstroomexploitant wordt gedreven door de benodigde investeringen voor het walstroomsysteem, zoals de walstroominstallatie, netaansluiting, kabelmanagementsysteem en batterij-opslag en daarnaast van operationele kosten zoals de inkoop van elektriciteit, inkoop van Garanties van Oorsprong, kosten voor beheer en onderhoud en netbeheerkosten.

In de verschillende projecten die Gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam in de afgelopen jaren hebben onderzocht ligt de aantrekkelijke walstroomprijs voor rederijen tussen de 0,12 EURO en 0,18 EURO per kilowattuur.

Deze prijs wordt sterk beïnvloedt door de kosten voor ombouw van het schip en de mogelijkheid deze kosten terug te verdienen door walstroomgebruik in meerdere havens. De onderzoeken zijn binnen het walstroomprogramma van Havenbedrijf en Gemeente gedaan, vaak in samenwerking met casus-specifieke rederijen. In de komende maanden zullen de (niet-confidentiële) resultaten en implicaties daarvan worden besproken met de KVR.

De kosten voor het aanbieden van walstroom (tegen een maatschappelijk rendement) voor grotere projecten variëren tussen de 0,14 en 0,20 EURO per kilowattuur, met uitzonderingen boven de 0,30 EURO per kilowattuur. In deze kosteninschatting is met name de bezettingsgraad van de installatie in combinatie met de totale capaciteit daarvan relevant. Aangezien de factoren die invloed hebben op de business cases van zowel de rederij als de walstroomexploitant kunnen verschillen per locatie, per schip en in de tijd, is er geen eenduidig aantrekkelijk walstroomtarief te bepalen, op basis waarvan de walstroommarkt kan worden uitgerold. In huidige fase van ontwikkelen blijft maatwerk noodzakelijk.

Door middel van (meer) investeringen in het ombouwen van schepen voor walstroom, het aanleggen van walstroominstallaties en door middel van het verder stimuleren van het gebruik van walstroom en (inter)nationale samenwerking¹, kan de aantrekkelijkheid van walstroom wel worden bevorderd. Hiertoe voeren wij zowel een lobby op landelijk als op Europees niveau.

Er wordt ingezet op de volgende instrumenten om walstroom succesvol uit te rollen:

- Invoering van het beoogde Europese Fit-for-55 beleid dat de uitrol van walstroom stimuleert. Daarnaast is, zeker in de periode tot 2030, meer Europees subsidiegeld (onder andere via de Connecting Europe Facility) benodigd om walstroom in heel Europa uit te rollen.
- Lange termijn vrijstelling van energielasting en Opslag Duurzame Energie door voor walstroom, ook na de recent aangekondigde derogatieperiode van 6 jaar, zodat business cases voor walstroom sneller rondrekenen. Het Fit-for-55 beleid biedt daar ruimte voor.
- Havenbedrijf Rotterdam werkt samen met Gemeente Rotterdam en diverse andere zeehavens in Nederlands aan een aanvraag voor walstroom in het kader van het Nationaal Groeifonds. De aanvraag beoogt een deel van de walstroomfinanciering op te halen, voor de grote containerterminals op de Maasvlakte, de cruiseterminals in Rotterdam en Amsterdam en de binnenstedelijke kustvaart ligplaatsen. De economische effecten van walstroom en de concurrentiepositie van de Nederlandse havens staan daarin centraal, maar ook de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse speelt een belangrijke rol. Een succesvolle Groeifonds-aanvraag is essentieel voor de ontwikkeling van walstroom in Rotterdam.

¹ <https://www.portofrotterdam.com/nl/nieuws-en-persberichten/zeehavens-werken-samen-om-emissies-van-afgemeerde-schepen-te-verminderen>

- Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt aan de lancering van een subsidieregeling voor walstroom ten bate van het reduceren van stikstofdepositie. Gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam steunen het initiatief en blijven in gesprek met I&W om te zorgen dat de regeling voldoende middelen bevat voor de verschillende projecten in Nederland.
- In aanvulling op Europese CEF middelen, Nationale Groeifonds en de stikstofsubsidieregeling roepen we ook het Rijk op om via de Rijksbegroting aanvullende walstroommiddelen beschikbaar te stellen.
- In de diverse regelingen van het Rijk is onvoldoende aandacht voor de financiële ondersteuning van (Nederlandse) rederijen. Het merendeel van de schepen zal kosten moeten maken om te worden omgebouwd om walstroom te kunnen ontvangen. Een deel van die kosten kunnen mogelijk worden terugverdiend wanneer de walstroomprijs voldoende aantrekkelijk is, een ander deel moet door de rederijen worden geabsorbeerd, tenzij ook voor de schepen een subsidieregeling beschikbaar komt. KVNR en Havenbedrijf blijven met het Rijk in gesprek om ook de Nederlandse reders te ondersteuning in hun transitie naar een duurzame scheepvaart.

Maak werk van duurzame zee- en binnenvaart

Het College is ervan overtuigd dat walstroom één van de manieren is waarop we in Rotterdam nu al een stap richting duurzame zee- en binnenvaart kunnen maken. Duurzame zee- en binnenvaart is dan ook één van de markten waar de Gemeente Rotterdam zich, middels de nichemarkt 'Emissieloos varen' via het samenwerkingsverband in de maritieme regio (Rotterdam Maritime Capital of Europe) sterk voor maakt.

Met de partners in dit samenwerkingsverband, Maritime Delta, Innovation Quarter, Rotterdam Partners, Deal Drechtsteden en Havenbedrijf Rotterdam, wordt actief ingezet op het promoten van, en het aantrekken van bedrijven voor, een duurzame zee- en binnenvaarthaven. Binnen de samenwerkingscoalitie is een internationale marketing aanpak opgeleverd om Rotterdam internationaal sterker te positioneren op het maritieme innovatievlak, waaronder voor de emissieloze scheepvaart.

Recente promotieactiviteiten hadden betrekking op onder andere de toepassing van zonnepanelen aan boord van binnenvaartschepen (resultaat van een CityLab010 project), de ingediende voorstellen van Rotterdamse bedrijven voor het Maritiem Masterplan, de verschillende aanstaande investeringen in binnenvaartschepen op waterstof en promotie van het evenement de Duurzame Tour (november 2021).

In lijn met de motie werkt Rotterdam aan een energietransitie die nieuwe banen oplevert. Ook de verduurzaming van de zee- en binnenvaart biedt kansen voor nieuwe werkgelegenheid. Binnen Rotterdam wordt deze transitie bediend via het leerwerkakkoord Haven en het leerwerkakkoord Transport, logistiek, personenvervoer en binnenvaart. Deze samenwerkingsverbanden op basis van de triple helix, spannen zich in op de omscholing van HIC-medewerkers via het Platform Leven Lang

Ontwikkelen, de inzet van scholingsvouchers richting kansrijke beroepen, de ontwikkeling en organisatie van experiences en bootcamps om de kansberoepen inzichtelijk en bereikbaar te maken, en business to business kennisuitwisseling via o.a. het HR-netwerk Haven Werkt.

Gezien het belang van de duurzame zee- en binnenvaart en de werkgelegenheid en economische kansen die daarmee gemoeid zijn zal de Gemeente Rotterdam, samen met haar partners ook de komende jaren inzetten op het promoten van de mogelijkheden die de Rotterdamse regio op dit vlak te bieden heeft. Het samenwerkingsverband Rotterdam Maritime Capital biedt daartoe een uitgelezen platform.

Naast de promotionele activiteiten van de Gemeente Rotterdam benadrukt het College ook het belang van samenwerking met de scheepvaartsector, zowel via actieve samenwerkingsverbanden als via het helpen aantrekken van Europese en regionale subsidies. In de afgelopen periode heeft de Gemeente Rotterdam via Letters of Intent, en/of Letters of Support bijgedragen aan het verkrijgen van o.a.:

- Het Green Ports project (MAGPIE, 25 miljoen Euro EU-subsidie) van een consortium bestaande uit Havenbedrijf Rotterdam en diverse partners, waaronder regionale rederijen en leveranciers aan de scheepsbouw.
- Het RH2INE project (500.000 Euro EU-subsidie) waarin een consortium van Provincie Zuid-Holland, Havenbedrijf Rotterdam en diverse (Rotterdamse) initiatiefnemers op het gebied van waterstoftoepassingen in de scheepvaart een onderzoek zullen verrichten naar de mogelijkheden, infrastructurele en regelgevingseisen ten bate van de uitrol van waterstof in de scheepvaart.
- Het ZES (Zero Emission Services) project waarin een consortium van onder andere Engie, Wärtsila, Havenbedrijf Rotterdam met subsidie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het toepassen van verwisselbare batterijen in de binnenvaart zal demonstreren.

RH2INE en ZES worden ook ingediend door het ministerie van I&W voor het Nationaal Groeifonds, de beoordeling staat begin 2022 gepland.

Samen met onder andere de provincie Zuid-Holland werkt Rotterdam ook aan een transitieplan voor de haven met daarin criteria voor de toekenning van voor Nederland en voor de regio Rijnmond beschikbare Europese subsidies en investeringsgeld uit onder andere het Just Transition Fund, zoals 58,5 mln aan subsidies voor het decarboniseren van de bestaande industrie, het stimuleren van nieuwe waardeketens en nieuwe bedrijvigheid en het versterken van de arbeidsmarkt.

Het College zal zich ook in de toekomst inzetten om de sector zo goed mogelijk te ondersteunen bij het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen. Een faciliterende en ondersteunende rol ligt daarbij, gezien het internationale karakter, voor de hand.

Wij stellen u voor de moties 'Walstroom gewoon betaalbaar'(21bb6955) en 'Maak werk van duurzame zee- en binnenvaart' (21bb6956) als afgedaan te beschouwen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Niet van toepassing.

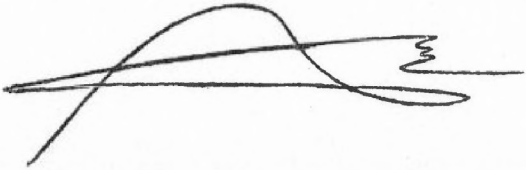
Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by a vertical line and some smaller marks.

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A handwritten signature in black ink, featuring a large, sweeping 'A' followed by a horizontal line and a wavy flourish.

A. Aboutaleb